

Praktijkvoorbeeld – Vrijwilligers en Individuele taalcoaching

Als taalvrijwilliger heb je de mooie taak om iemand te ondersteunen in het taalleerproces. Er zijn talloze onderwerpen waar je aan kunt werken. Het is soms lastig om te bepalen waar je begint en waar jouw taalmaatje behoefte aan heeft. Een leerder heeft vaak als breed doel om 'beter Nederlands te leren'. Misschien heeft jouw taalmaatje ook voorkeur voor een bepaalde taalvaardigheid; zoals grammatica of praten. Als taalcoach is het belangrijk om je taalmaatje binnen je eigen kunnen te ondersteunen en te concretiseren in welke situaties of voor welke doelen je taalmaatje de taal nodig heeft.

Voorbeeld: Desirée wordt als taalcoach gekoppeld aan de 30-jarige Razika uit Afghanistan. Ze spreken elke week af in de plaatselijke bibliotheek. Razika heeft drie schoolgaande kinderen, heeft in Afghanistan op de middelbare school gezeten en zit momenteel in een inburgeringstraject. Op het moment van de match is ze een beginnend A2-leerder. Razika's doel is 'beter Nederlands praten'. Desirée vraagt zich af hoe ze dit moet aanpakken en welke materialen ze kan gebruiken. Ze vraagt zich af wat ze in dat ene uurtje taalcoaching per week aan taalverhoging teweeg kan brengen.

Hoe pak je het aan?

- **Stap 1 – Situatie van de leerder**

Neem ruim de tijd om kennis te maken. In een eerste gesprek kun je erg veel informatie ophalen over de leerder, die je later kunt gebruiken om gerichtere taalcoaching te bieden. Als de communicatie wat moeizamer verloopt, bijvoorbeeld door een laag taalniveau, begin dan niet meteen over leerdoelen. Vertrek vanuit oprechte interesse in de mens die naast je zit. Gebruik daarvoor eventueel hulpmiddelen om te vertalen naar een taal die leerder al wel spreekt.

- **Stap 2 – Leerdoel bepalen**

Als je een goed beeld hebt van de leerder, kun je samen een doel bepalen. Heeft de leerder een breed doel ('Ik wil meer praten'), kijk dan samen welke thema's belangrijk zijn voor de leerder. Heeft de leerder kinderen? Dan kun je bijvoorbeeld de volgende vragen stellen:

- *Hoe oud zijn je kinderen?*
- *In welke groep zitten ze?*
- *Begrijp je alle informatie van de school / vve / consultatiebureau? Wat wel, wat niet?*
- *Wat doe je met je kinderen als ze niet op school zijn? Doen ze aan sport of ga je samen op pad?*
- *Ga je wel eens naar de bibliotheek?*

Je stuit vanzelf ergens op iets wat nog lastig gaat.

Razika geeft aan dat ze graag zonder tolk de rapportgesprekken op school wil kunnen voeren.

- **Stap 3 – Hoe kom je tot dat doel?**

Je verkent nu samen met de leerder wat er nodig is om tot dat doel te komen. Wat ontbreekt er nog? Spreekvaardigheid? Woordenschat? Kennis van het schoolsysteem of de functie van rapportgesprekken in Nederland? Desirée stelt Razika de volgende vragen:

- *Hoe gaan de rapportgesprekken nu?*
- *Wat vind je moeilijk?*
- *Wat wil je als eerst leren? Wat heb je nodig?*

Razika geeft de volgende informatie:

- *Ze gaat altijd samen met iemand die voor haar vertaalt. Dat gaat goed, maar ze wil het zelf kunnen. Ze weet niet altijd of de vertaling goed is en ze kan niet altijd zeggen wat ze wil.*
- *Ze wil zelf vragen kunnen stellen bij een rapportgesprek. Ze begrijpt niet altijd waarom haar zoon goed of slecht scoort op een vak. En ze wil ook vragen wat ze kan doen om haar zoon te helpen.*
- *Ze wil de woorden leren die bij het rapport en de school horen en ze wil de vragen die ze verder heeft in het Nederlands kunnen stellen.*

Eventueel kun je gebruik maken van de werkvorm 'Trap op'. Vraag de leerder hoe goed diegene die taak nu zelf kan uitvoeren en hoeveel stappen diegene nog moet zetten voordat het doel is behaald.

- **Stap 4 – Wat is er nodig?**

Met dit concrete doel kun je aan de slag. Voor dit doel heeft Razika twee dingen nodig:

- ➔ Kennis, namelijk over de gang van zaken rondom rapportgesprekken.
- ➔ Taalvaardigheid, namelijk woordenschat en zinnen die bij rapportgesprekken horen.

De talige component kun je zo inrichten:

- Selecteer 5 tot 8 woorden die je de volgende keer kunt aanbieden.
- Bij elk woord een foto (laten) zoeken, zodat jullie kunnen praten over wat je op de foto ziet.
- Laat de leerder haar vragen opschrijven en eventueel nog vertalen naar het Nederlands.
- Speel een rollenspel, waarin jij rol van de leerkracht op je neemt (of (eerst) juist andersom, afhankelijk van de leervraag of om voor te doen hoe je het gesprek als ouder kunt voeren).

De kennis-component kun je zo inrichten:

- Stel vragen over hoe dit vroeger bij haar ging. Hoe zagen haar rapporten in Afghanistan eruit? Moesten haar ouders naar school voor een rapportgesprek?
- Bekijk het rapport van Razika's zoon en praat erover. Wat staat erin? Wat betekent alles?
- Bekijk samen de website, schoolgids of nieuwsbrief van de school.

- **Stap 5 – Wat kan de leerder thuis doen?**

Een uurtje taalcoaching per week is waardevol, maar ook kort. Sommige leerders kunnen meer aan. Je kunt de leerders zelf laten formuleren wat ze in de aankomende week kunnen doen om aan hun doel te werken. Als ze het zelf bedenken, dan is de kans groot dat dit ook een haalbaar doel is voor ze. Als de leerder hier niet aan toe is, dan laat je het zo.

- **Stap 6 – Terugkijken**

Terugkijken is een belangrijke stap bij werken vanuit leerdoelen. Kijk in de eerstvolgende bijeenkomst terug op datgene wat de leerder zich sinds de vorige bijeenkomst eigen heeft gemaakt.

Aandachtspunt

Is de leerder nog beginnend? Kies er dan voor om onderwerpen (en eventueel bijpassende materialen) van interesse aan te bieden tijdens jullie contactmomenten en daar goed op door te vragen.

Tips voor coördinatoren

- Overleg met de taalcoaches hoe ze vanuit leerdoelen kunnen werken en wat dit betekent voor hun begeleiding.
- Sluit een keer aan om een aantal werkvormen en technieken voor te doen. Dit heet 'modellen'.
- Zorg voor simpele, activerende werkvormen die vrijwilligers zo kunnen toepassen.
- Stel samen met taalcoaches haalbare doelen voor de leerders.

Voor docenten

Dit praktijkvoorbeeld bevat qua uitvoering elementen die ook interessant zijn voor docenten en andere professionele begeleiders.

Verder lezen?

- Meer weten over vraaggericht werken? Lees hier de [Kunst van het kletspraatje](#).
- Op zoek naar werkvormen om samen een leerdoel te bepalen? Hier vind je [24 werkvormen voor groepscoaching](#).

Tips voor taalcoaches

- Onthoud goed dat je geen complete taalles hoeft te geven. Focus op één of twee vaardigheden, zoals spreken en gesprekken voeren.
- Leerplezier en succeservaring staan voorop! Dat leidt tot zelfvertrouwen en motivatie, wat weer leidt tot meer leren.
- Ga al pratend op zoek naar de interesses en behoeften van de deelnemer.
- Bij beginnende taalleerders kun je zelf een domein kiezen en verkennen welke specifieke leerdoelen hier spelen.
- Bij gevorderde taalleerders kun je samen NT2-leerdoelen.org openen en doelen lezen. Of als 'thuisopdracht' doelen laten selecteren en hier het gesprek over aan gaan.

Dit praktijkvoorbeeld is tot stand gekomen in samenwerking met de Bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen (locatie Lemelerveld).
